

VAN BOTERBERG TOT SUPERHEFFING

2012

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg

1) Productie / consumptie / export

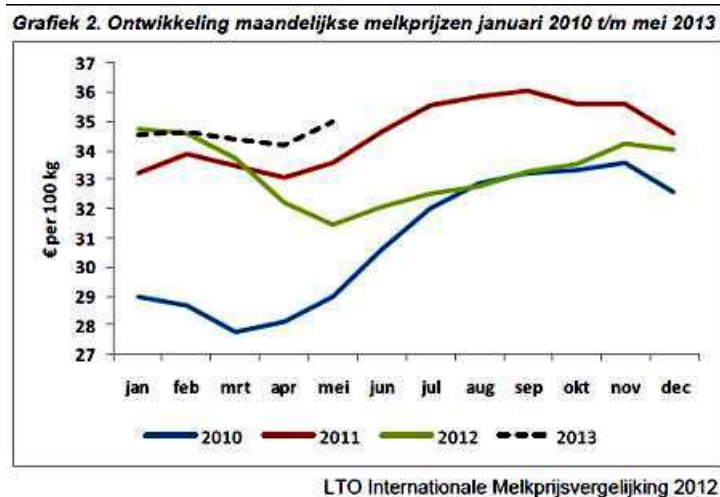
2012		Bijlage: Standpunt NMV over opheffingsplan Productschap Zuivel – _PZ	
2012-xx-xx	link	_PZ. Koopstra: Nog niet gevonden wel link naar toespraak / afscheidsrede	
2012-01-24	LC	NVM: Boerengrond blijft stevig aan de prijs	
2012-02-25	DvhN	Megastal in vredepeel: De melkcarrousel draait 24 uur per dag	
2012-02-25	DvhN	Plan voor megastal met 1000 melkkoeien in Bourtange	
2012-02-29	DvhN	Waalkens: Gemiste kans bij megastallen discussie	
2012-03-14	LC	Hogere melkprijs FC en problemen in Europa – winst zuivelcoöperatie omlaag	
2012-05-01	DvhN	De terugkeer van een grazend icoon – weidegang	
2012-05-08	LC	Trend dalende melkprijs baart boer zorgen	
2012-05-30	LC	Werving duizend melkveehouders – Fonterra en A-ware in kaasfabriek	
2012-06-05	DvhN	Zuivelreus Fonterra lonkt naar Noorden	
2012-06-12	LC	Knipsel: FrieslansCampina koop kaasverpakker IDB-Belgium	
2012-06-27	LC	Nederlandse zuivel staat zijn mannetje – LTO melkprijsvergelijking	
2012-07-31	LC	Superheffing 2011/12 16,4 mln. Voor kaasboeren / zelfzuivelaars 0,48 mln	
2012-08-15	LC	Zuivelnoteringen stijgen door schandaal Fonterra	
2012-08-21	DvhN	NMV: ‘Veeboer raakt nog diepe in schulden’.	
2012-09-21	LC	Vrees voor te veel optimisme onder boeren	
2012-10-12	LC	A-ware bouwt kaasfabriek in Heerenveen	
2012-10-13	LC	Handelshuis wordt kaasproducent – voor Heerenveen verkozen	
2012-10-13	LC	NoorderlandMelk levert melk voor speciaalkazen A-Ware	
2012-10-16	LC	Zes productschappen bundelen afdelingen – ook Productschap Zuivel (PZ.)	
2012-10-20	LC	NoorderlandMelk levert melk voor speciaalkazen A-ware Heerenveen	
2012-11-10	LC	LTO voorzitter Albert Jan Maat hekelt 'ongekende arrogantie' kabinet Rutte-2	
2012-11-26	DvhN	Melkveehouder NMV nog een keer naar Brussel	
2012-11-27	LC	Demonstrerende DDB boeren botsen over melkprijs	
2012-12-15	LC	Hoofdzetel en kaasopslag A-ware naar Almere	

2012

Geen verslag kunnen vinden over PZ. voorzitter ir. G.A. Koopstra nieuwjaars toespraak / afscheidrede in een van de gebruikte kranten.....

Wel op site PZ. http://www.prodzuivel.nl/pz/productschap/publicaties/artikelen/Afscheidstoepspraak_Voorzitter.pdf

Is en – korte – terugblik op 9 jaar voorzitterschap

Leeuwarder courant 2012-01-24

Boerengrond blijf stevig aan de prijs

NIEUWEGEIN - Grond is vorig jaar iets in prijs gestegen, ondanks dat de overheid veel minder grond koopt voor natuur en woningbouw.

De vraag naar grond blijft aanzienlijk, zo constateert de sectie agrarisch van makelaarsorganisatie NVM vandaag in Nieuwegein bij de presentatie van de jaarcijfers. „Iedereen had verwacht dat de grondprijs zou dalen door de stagnerende woningbouw en afnemende natuurontwikkeling. Dat is dus niet het geval geweest”, aldus voorzitter Arjan van der Waaij.

Het ontbreken van de overheid wordt gecompenseerd doordat beleggers en particulieren zich steeds meer op de grondmarkt bewegen. Vanuit de melkveehouderij blijft de vraag naar grond eveneens groot, terwijl het aanbod uit de akkerbouw gering blijft. Ook die ontwikkeling houdt de grondprijs in de benen. In Noord-Nederland lag de gemiddelde grondprijs eind vorig jaar op gemiddeld €35.000.

De verkoop van melkveebedrijven verliep vorig jaar goed en dan vooral in Noord-Nederland. „De markt is er positief. Er is een bereidheid om in de sector te investeren”, stelt Van der Waaij.

De vastgoedmarkt in de intensieve veehouderij en de glastuinbouw is ronduit slecht. De glastuinbouw kampt met lage prijzen, waardoor er weinig animo is om een bedrijf te kopen. In vooral de varkenshouderij is sprake van een groot aanbod.

Veel varkensboeren haken af, omdat ze niet meer willen investeren in nieuwe milieu- en dierenwelzijneisen vanaf volgend jaar. Voor dit overschot aan agrarisch vastgoed moet een oplossing komen via de overheid. De vrije markt zal dit probleem niet kunnen oplossen, concludeert de NVM.

De overheid zou mee moeten werken aan nieuwe bestemmingen voor grond en opstallen of aan sloopsubsidies. Zodoende kan ook een verrommeling van het landschap worden voorkomen

De markt van woonboerderijen en andere woningen in het buitengebied is moeizaam en zal dit de komende jaren ook blijven, concludeert de NVM. Dat komt niet in alleen door een overaanbod van woonboerderijen maar ook doordat het wonen in het buitengebied minder in trek is. „Er is minder trek naar het platteland. Burger willen toch liever dicht bij alle voorzieningen wonen.”

Dagblad vh Noorden 2012-02-25

De melkcarrousel draait 24 uur per dag

Door Jon van Schilt

Wat direct opvalt is de rust. In deze melkfabriek, zoals tegenstanders van grootschalige veehouderijen consequent zeggen, is geen spootje stress te bespeuren. In de vrijlooppstallen van de broers Alex en René van Bakel in het Noord-Limburgse Vredepeel kun je de koeien horen kauwen. En dat doen ze. Liggend op hun rubberen matras dat voorzien is van een laagje zaagsel laten de dames zich het mensel van gras, mais, sporenelementen en allerlei mineralen voor een tweede keer goed smaken. Dierenwelzijn lijkt hier een voorwaarde voor een goede productie, maar daar is lang niet iedereen van overtuigd.

De broers melken duizend koeien. Dat aantal maakt internationaal weinig indruk, maar is voor Nederlandse begrippen groot. Mega zelfs. In China wordt momenteel een complex gebouwd voor negen keer 3000 koeien. Kijk, dat is pas mega, maar dáár wil je geen koe zijn”, weet Alex van Bakel zeker. Het is de boer, die de mate van dierenwelzijn bepaalt „Pas als onze koeien tevreden zijn, zijn wij tevreden.” Maar hoe weet je of een koe goed in haar vel zit? „Je hoort het. In onze stallen heerst rust en regelmaat. Geen geloei en geen koeien die van de stress heel onrustig zijn. Ze hebben het gewoon naar hun zin.”

De dierenliefde van de broers dient een heel duidelijk doel: een hoge melkproductie. 13 miljoen liter per jaar, om precies te zijn. De melkcarrousel draait 24 uur per dag, zeven dagen per week. In diensten van acht uur zijn twee medewerkers continue bezig met het melken. „Elke acht uur wordt een koe bij ons gemolken. De dieren weten precies wanneer ze aan de beurt zijn en lopen na het melken weer terug naar hun eigen stal. Het melken mag bij elkaar niet langer duren dan een uur. Dan moeten de dieren weer toegang hebben tot hun eten en drinken”. legt Alex van Bakel uit.

In totaal leven 14 gezinnen van de melkveehouderij. „Er zijn altijd, dag en nacht, mensen in de stallen. Als een koe moet kalven, hoef je er niet per definitie bij te zijn, maar wel als het

misgaat. Andere boeren moeten er voor opstaan, wij zijn al wakker. Een dier mag je nooit aan z'n lot overlaten. Koe en kalf kunnen doodgaan tijdens het kalven. Dat risico wil je niet lopen.”

In de stallen lopen de koeien vrij rond. De zijwanden kunnen over de gehele lengte worden geopend zodat de wind door de stallen waait. De stal is de wereld van de koe, want de dieren komen niet in het weiland. „Dat hoeft ook niet, want koeien zijn helemaal niet zo graag buiten. Als de zon schijnt, zoeken ze de schaduw op, maar lang niet elk weiland heeft schaduwplekken. Als het regent, staan ze met hun kont in de wind en eten dan niet. Bovendien moeten koeien in het weiland hun eigen mest opeten. Zetten wij de staldeuren open, dan blijven de dieren gewoon binnen of het moet echt lekker weer zijn. Hoe anders is dat bij dieren die de hele winter aan de ketting op stal staan. Die zijn helemaal dol als ze naar buiten mogen. Geen wonder.”

De koeien van de broers Van Bakel produceren 30 liter melk per dag. Dit is wereldwijd een hoeveelheid die wel indruk maakt. „Maar wij melken de koeien dan ook drie keer dag in plaats van twee keer. Het gaat om de in- en output en je kunt van het dier houden. Dat maakt veel verschil. Als je boer bent, moet je er helemaal voor gaan. Of onze koeien minder oud worden dan gemiddeld in Nederland? Nee. Een koe geeft vanaf haar tweede jaar melk. In Nederland gaat een koe gemiddeld vier cycli van kalveren en melk produceren mee. Bij ons is dat niet anders. En dan? Tja McDonalds.”

Anja Hazekamp, kamerlid van de Partij voor de Dieren, ziet de megastallen als brandhaarden van virussen en enge dierenziektes. „Het risico van verspreiden is veel groter. En bovendien: als één koe hoest, krijgen ze allemaal antibiotica. Het gebruik van deze middelen was in de melkveehouderij altijd laag, maar nu zien we een duidelijke toename zegt de politica. Volgens haar wordt te makkelijk voorbijgegaan aan het dierenwelzijn, dat ondergeschikt is aan de opbrengst. „Koeien zijn nog slechts een nummer in deze fabrieken en worden letterlijk uitgemolken. We moeten toe naar veel kleinschaligere en duurzamere vormen van landbouw. Dit soort stallen is een doodlopende weg. Iedereen is het daar wel over eens, maar toch gaan we gewoon door.”

René van Bakel schudt zijn hoofd als hem de mening van Hazekamp wordt voorgehouden. „Die mevrouw moet echt eens bij ons langskomen. We gebruiken inderdaad antibiotica, maar nu al veel minder dan de toekomstige regelgeving voorschrijft. Dat geldt overigens voor al het gebruik van middelen. Ziektes als mond- en klauwzeer, blauwtong en de gekke koeienziekte zijn aan ons bedrijf voorbijgegaan. Ja ja. we hebben zeker telkens 'geluk' gehad.’ Broer Alex: „Deze ziektes zijn veel makkelijker buiten de deur te houden als je één groot bedrijf hebt, dan op tien kleinere bedrijven.”

Volgens Alex van Bakel vormt de import van buitenlands vee het grootste gezondheidsrisico voor de Nederlandse veestapel. „En van importvee hebben wij geen last. Wij fokken eigen kalveren op tot melkkoeien”. Wat in de kraamkamer van het bedrijf opvalt is dat enkele kalfjes een blauw jasje dragen. „Dat is een experiment”, lacht Alex van Bakel. „Toen het onlangs zo koud was, wilde ik weten hoeveel energie kalveren aanwenden om zichzelf warm te houden. Daarom kreeg een aantal dieren een jasje. Om het verschil in groei te meten heb ik alle dieren, ook zonder jasje, vooraf gewogen.” En, werkt het? „Dat weet ik niet. De invallende dooi zette niet alleen een streep door de Elfstedentocht, maar ook door mijn experiment.”

Koeien van Buijs aan de stappenteller

Door Jon van Schilt

Het liefst was Ad Buijs in het Brabantse Rosmalen gebleven. Daar heeft hij een modern melkveebedrijf met 500 koeien. Een gebrek aan uitbreidingsmogelijkheden („Ook mijn beide zonen moeten van het bedrijf leven”) brengt hem een jaar of zes geleden in de Veenkoloniën. Hij koopt uiteindelijk in de buurt van Bourtange twee akkerbouwbedrijven en een kippenhouderij. Zijn doel: een melkveehouderij met 1000 koeien en 800 stuks jongvee. „De provincie Groningen eist dat het kippenbedrijf wordt gesaneerd. Ook andere schuren worden gesloopt. Daar komt een volledig nieuw stallencomplex voor in de plaats. Een prachtig project, waarmee tientallen miljoenen euro's zijn gemoeid.”

De gemeenteraad van Vlagwedde zet afgelopen week het sein op groen. Voorwaarde is wel dat andere melkveehouders in de omgeving ook mogen uitbreiden. Nu is de provincie Groningen aan zet. Aan de 'keukentafel' zijn al de nodige gesprekken gevoerd. Of het bedrijf er uiteindelijk komt, hangt mede af van de bezwaren en in hoeverre die (door de rechter) worden gehonoreerd. Buijs waagt zich niet aan voorspellingen. „Ik heb goede hoop, laat ik het daar op houden.”

Hij spreekt van een prachtig project en benadrukt keer op keer dat het om grondgebonden veehouderij gaat en dat zwaar wordt ingezet op dierenwelzijn. „De koeien krijgen veel meer ruimte dan in de traditionele stallen. Ook liggen ze niet meer op beton, maar op zachte ondergronden waarop zaagsel of stro ligt. Wij willen de dieren indelen in groepen. Zo zetten we koeien, die net hebben gekalfd, bij elkaar en geven ze speciaal voer om op krachten te komen. Koeien die volop in de melkproductie zitten, krijgen meer krachtvoer. Gevolg van dit alles is dat er grotere gebouwen moeten komen.”

Een transponder registreert straks alle bewegingen van de koe. „Ik noem het een stappenteller. Is een koe erg actief, dan moet ze waarschijnlijk tochtig worden. Koeien die minder actief zijn, mankeren mogelijk iets. Die kunnen we direct apart zetten en laten onderzoeken.” Buijs wil er niet aan denken, maar er is een kans dat de plannen niet doorgaan of niet in de vorm zoals hij die voorstaat. Wat dan? We komen sowieso met ons bedrijf naar Oost-Groningen. Als de bedrijven niet grootschalig mogen worden samengevoegd, dan blijft de kippen-schuur gewoon bestaan en bouwen we de akkerbouwbedrijven om tot twee afzonderlijke melkveebedrijven. Het gevolg daarvan is dat de intensieve kippenhouderij blijft bestaan en er bijvoorbeeld duidelijk meer vervoersbewegingen nodig zijn. Dat komt het milieu niet ten goede.”

Rob Hendriks van architectenbureau Daad in Beilen stond bepaald niet te trappelen toen de Groningse welsrandsorganisatie Libau hem vroeg de uitgangspunten voor de nieuw te bouwen stallen van boer Ad Buijs te formuleren en samen te vatten in een plattegrond van het toekomstige melkveebedrijf. „Ik ben niet zo voor intensieve veehouderijen.” Maar hij ging om: „Er werd een beroep gedaan op mijn expertise en als vakman wil ik hier wel iets van vinden. Vanwege de omvang is het iets bijzonders. En omdat het de eerste stal van dit formaat in het Noorden is, kunnen we met dit project bepalen hoe hoog de lat ligt.”

Wat Hendriks voor ogen heeft is een 'eiland in een weiland'. „Deze stallen zijn zo supergroot, dat je niet moet proberen de gebouwen te verstoppen. Dat red je niet met een rijtje bomen. Het

wordt als het ware een nieuw stukje landschap in het bestaande landschap. Daar mag je best trots op zijn en het is heel erg van deze tijd om dat nieuwe landschap te tonen aan de omgeving. Daarom hebben we het oorspronkelijke bouwblok van zes hectare vergroot tot tien hectare, waarvan zes hectare wordt bebouwd. Zodoende kunnen de ruimtes tussen de gebouwen 40 meter breed worden. In deze brede doorkijkjes komen dubbele bomerijen te staan.”

Hendriks heeft nadrukkelijk geen ontwerp gemaakt. „Wij hebben de spelregels op papier gezet, waaraan het ontwerp straks moet voldoen. Wij zijn binnengehaald vanwege de lastige problemen. En ja, ik zou nu best willen tekenen voor het ontwerp.”

Dagblad vh Noorden 2012-02-29

OPINIE MEGASTAL – WESTERWOLDE

Gemiste kansen in besluitvorming over een groot melkveebedrijf

- Het wordt tijd voor nieuwe stalconcepten
- Houden van veel koeien zegt niets over dierenwelzijn

Boer van megastal moet verplichte weidegang voor koeien opgelegd krijgen

Door Harm Evert Waalkens¹

Laat ik voorop stellen dat ik geen tegenstander ben van het houden van grote aantallen dieren, maar dan maakt het nog wel uit hoe je die dieren houdt en welke dieren het zijn. In heel veel discussies wordt het houden van varkens, konijnen, kippen, kalkoenen en melkkoeien met elkaar vergeleken.

Ik heb daar grote moeite mee en vind het ook niet kies. Het op elkaar proppen van dieren in de intensieve veehouderij, is van een heel andere orde dan het houden van koeien. Door het houden van dieren wel over één kam te scheren doe je de melkveehouderij tekort. Dat laat onverlet dat er zeker zwaardere eisen gesteld mogen worden aan de melkveehouderij.

Zeker als het gaat om het bouwen van nieuwe stallen, het stellen van eisen aan het management, de voorwaarde dat de huisvesting excelleert op dierenwelzijn, diergezondheid/volksgezondheid, milieu en landschappelijke inpassing.

Bij het stellen van eisen gaat het niet zozeer over de aantallen dieren die gehouden worden, maar veel meer om de kwaliteit van de huisvesting en de randvoorwaarden die gesteld worden.

Het wordt tijd voor het uitzetten van nieuwe stalconcepten met de huidige inzichten, mogelijkheden en die bovendien voldoen aan maatschappelijke eisen.

De introductie van de ligboxenstal was zo'n dertig à veertig jaar geleden een schoolvoorbeeld van innovatie van de huisvesting in de melkveehouderij en was voor die tijd ongekend. Het doorbrak de traditionele stal waarin koeien werden vastgebonden en de hele winter met de

---

¹ Harm Evert Waalkens uit Finsterwolde is eigenaar van een ecologisch vleesveebedrijf en een melkveehouderij. Hij was namens de Partij van de Arbeid van 1998 tot 17 juni 2010 (met een kleine onderbreking tussen 2002-2003) lid van de Tweede Kamer.

koppen tegen de muur werden gezet. Vrije ruimte om te gaan en staan en droog en ruim te kunnen liggen.

Dit nu dominante staltype, de ligboxenstal, is grotendeels uitontwikkeld. Voor een grensverleggende melkveehouderij zijn er nu reeds nieuwe basisconcepten, die niet voortborduren op bestaande en beproefde huisvesting. Optimale diergezondheid en -welzijn zijn daarvan de ker-nen en bovendien worden daarin de (toekomstige) milieugrenzen als uitgangspunt gehanteerd. Ook wat betreft volksgezondheid en inpassing in het landschap voldoen deze nieuwe basis-concepten aan de maatschappelijke eisen die horen bij een duurzame en verantwoorde vee-houderij.

De dynamiek in de melkveehouderij vraagt ruimte om deze innovatie een kans te geven. Dat vraagt om een overheid die deze beweging wil en kan faciliteren.

Hiermee ben ik terug bij de besluitvorming in Oost-Groningen.

In de discussie over het vergunnen van ruimte voor grootschalige melkveehouderij in Wester-wolde is totaal voorbij gegaan aan de mogelijkheden om de lat hoog te leggen met betrekking tot de randvoorwaarden, zoals bijvoorbeeld verplichte weidegang en de voorwaarde dat het niet weer een gewone ligboxenstal wordt.

Er zijn kansen gemist voor de Veenkoloniën om te laten zien dat het de bestuurders ernst is om alleen maar onder excellerende voorwaarden te vergunnen.

De Agenda voor de Veenkoloniën blaakte van zelfvertrouwen, de recent uitgebrachte notitie over het perspectief voor het gebied is, nog voordat het besproken is, in de lade terecht geko-men. Bestuurders zitten te slapen bij de unieke momenten om te laten zien dat het hen ernst is met de introductie van innovatie in hun gebied.

Meekermen met de burens van de boer die wil gaan bouwen en mogelijk 'hun' ruimte in beslag neemt lijkt een politieke overwinning. Wat een kleinzieligheid.

Er is nog ruimte om stap voor stap dit proces te begeleiden en ik roep dan ook diegene op die daartoe de doorzettingskracht/macht hebben om te kiezen voor een herontwerp van de vee-houderij. Het is nog niet te laat, maar wel 5 voor 12 en tijd om op te staan.

Leeuwarder Courant 2012-03-14

Ook MAP R-FC

Hogere melkprijs R-FC en problemen in Europa

Winst zuivelcoöperatie omlaag

AMERSFOORT - Een hoge melkprijs, problemen in Europa, lagere winst, toch spreekt zuivelconcern Friesland Campina van een goed 2011.

– Winst daalde in jaar met 24 procent – Europa deed het slecht – Melkprijs steeg naar €38,77 per 100 kilo –

Evenals vorig jaar waren het vooral de ingrediënten als melkpoeder en de verkopen buiten Europa, die de winst op €216 miljoen wisten te houden. Dit is een daling van 24 procent ten opzichte van 2010. Daar stond tegenover dat de boeren/leden een hoge melkprijs van €38,77 per honderd kilo melk ontvingen.

In 2010 was dit nog €34.35. De netto-omzet steeg met 13 procent naar €9,6 miljard, naar het bedrijfsresultaat vertoont een minnetje van 7 procent door moeilijke economische omstandigheden in Europa en negatieve valuta-effecten. Desondanks wist het zuivelconcern de kasstroom te verhogen met procent naar €508 miljoen. De solvabiliteit werd versterkt tot 39,4 procent.

Directievoorzitter Cees 't Hart toont zich tevreden met het jaarresultaat en benadrukte de hogere melkprijs van de leden, al heeft ook dit het bedrijfsresultaat enigszins negatief beïnvloed. Hij noemde het belang van de divisie ingrediënten voor de coöperatie. Ook baby- en kindervoeding in Azië en Afrika droegen bij aan een positief resultaat.

Slecht ging het in Europa waar het bedrijfsresultaat meer dan halveerde ten opzichte van 2010 tot €55 miljoen (was €126 miljoen). Internationaal bleef de omzet voor consumentenproducten op peil met een resultaat van €353 miljoen. Ingrediënten leverden €189 miljoen op, een stijging van 48 procent ten opzichte van de €128 miljoen van het jaar ervoor.

De kaas- en boterdivisie zag het zo doorgaans gebruikelijke verlies iets oplopen van €92 miljoen naar €97 miljoen. Hier is vooral de hoge melkprijs debet aan en de uitgifte van ledenobligaties. In deze divisie wordt 56 procent van de ledenmelk verwerkt. De bulkkaas wist het resultaat nog een beetje op te krikken, maar de prijs van merkkazen stond onder druk. Voor het lopend jaar verwacht de coöperatie een lichte stijging van de vraag, maar druk op de prijzen door een stijging van het aanbod. Europa blijft een probleem.

Dagblad vh Noorden 2012-05-01

De terugkeer van een grazend icoon

„Het is soms een heel gepuzzel, maar het geeft veel arbeidsvreugde”

ACHTERGROND WEIDEGANG

- **Terug van bijna weggeweest: grazende koeien in Hollands landschap**
- **Weidegang goed voor dierenwelzijn, imago melkveesector en voor de boer**

Door Aan Dirk van der Meulen

LEUWARDEN. - Een icoon van het Nederlandse landschap stond op omvallen. Met allerhande acties wordt nu geprobeerd om de Nederlandse koe in de wei te houden.

Ruim tachtigduizend bezoekers waren er onlangs getuige van dat op 43 Campinaboerderijen de koeien in de wei werden gelaten. Gemiddeld zo'n tweeduizend mensen per bedrijf! Het leek wel of al die mensen ook een signaal wilden afgeven: de Nederlandse koe, die vredig grazende icoon van het landschap, hoort in de wei. Punt uit.

Wat vroeger heel vanzelfsprekend was, staat de afgelopen jaren stevig onder druk. Vorig jaar hield al ruim één op de vier melkveebedrijven de koeien het hele jaar op stal. Het aandeel stal-koeien valt nog hoger uit, omdat vooral melkveehouders met grote bedrijven hun vee op stal houden.

Hoe heeft het zo ver kunnen komen? Allereerst is er de opmars van de melkrobot. Een dergelijk automatisch melksysteem is alleen rendabel als koeien zich de hele dag kunnen melden om gemolken te worden. Dat kan het beste als de dieren op stal blijven. Er wordt wel geëxperimenteerd met een mobiele melkrobot, maar rijp voor een marktintroductie is die nog niet.

Andere oorzaken voor de opmars van de stalkoe zijn de schaalvergroting en de toename van de melkproductie. Na een paar dagen regen kunnen tweehonderd koeien, achthonderd poten, een groen grasland zomaar veranderen in een bruinzwarte akker. Gedurende die dagen zijn hoogproductieve koeien kwetsbaar. Ze geven minder melk Door de dieren op stal te houden en ze het hele jaar hetzelfde rantsoen voor te schotelen (vooral graskuil en maïs), ondervangen boeren de pieken en dalen in de melkproductie.

Vooraf in de zogenaamde gemengde landbouwgebieden verliest de grazende koe terrein. Melkveehouders verhuren er een deel van hun land aan akkerbouwers en bollentelers. Dat levert tegenwoordig meer op dan koeien melken. Wat resteert aan weiland, moet zo efficiënt mogelijk benut worden. Dat kan het beste door het gras te maaien.

Los hiervan kunnen ook niet-zakelijke argumenten een rol spelen. Je hebt boeren die het dagelijks ophalen van koeien uit het weiland naar de stal vervelend vinden. Ze zitten liever op de trekker om de koeien te voeren, het gras te maaien en om de mest uit te rijden.

Veel stalboeren beweren dat schaalvergroting noodzakelijk is, omdat de winkelende burger voor de goedkoopste zuivel kiest. Dat de stalkoe moet inboeten aan welzijn betwisten ze. Ze heeft er een uiterst luxe leventje met waterbedden, jeukborstels en optimale ventilatie. Bovendien gaat tweederde van de Nederlandse zuivel naar het buitenland en daar is, zeggen ze, weidengang geen item.

Dat mag allemaal waar zijn, toch moet deze ontwikkeling een halt toegeroepen worden, vinden *FrieslandCampina* en veel weideboeren. Anders verliest de sector zijn positieve imago en dat heeft op termijn ongetwijfeld gevolgen voor de zuivelconsumptie in Nederland. Bovendien is het lastig boeren in een vijandige omgeving: de 'licence to produce' staat onder druk. Dierenwelzijnsorganisaties zijn er tegenwoordig als de kippen bij dit imagooverlies te benadrukken. Zo presenteerde Wakker Dier eind 2010 een rapport over de teloorgang van de weidengang en de vele pootgebreken en uierontstekingen in stallen. De organisatie repte van een 'wake-up call'. Het dierenwelzijn mag beter zijn dan in de varkenshouderij en pluimveehouderij, de melkveehouderij is wel hard bezig die voorsprong te verliezen, aldus de organisatie.

Stalboer kiest voor weidengang

FrieslandCampina voert dit jaar een weidepremie in van 50 eurocent per 100 liter melk. Het zuivelconcern heeft nog geen beeld van hoeveel melkveehouders hierdoor hun bedrijfsvoering hebben aangepast.

Een melkveehouder die dit wel heeft gedaan, is Anne Schelhaas (48) uit Blesdijke. Hij heeft zo'n 55 koeien en een melkquotum van ongeveer 400.000 liter. "Donderdag hebben we ze in de wei gelaten.' De trapgevoelige veengrond was voor Schelhaas de belangrijkste reden het vee het gehele jaar binnen te houden. "Maar omdat weiden toch het goedkoopst is, willen we het dit jaar toch weer proberen. Mocht het land toch te nat zijn, dan voeren we dieren gemaaid gras." De premie van circa 2000 euro was niet de belangrijkste reden om om te schakelen, „maar wel leuk meegenomen.”

Wakker Dier telt zo'n 25.000 donateurs, maar toch weet het grote concerns schrik aan te jagen. Dat bleek ook weer deze maand. Multinational Unilever heeft besloten om vanaf volgend jaar de plofkip in de ban te doen.

FrieslandCampina kondigde een paar maanden na het Wakker Dier-rapport aan dat alle melkveehouders een bijdrage zouden moeten leveren aan de weidengang. Dat leidde tot woedende

reacties van leden die het als een verplichting ervoeren. Waar bemoeide *FrieslandCampina* zich mee!

Uiteindelijk kwam er een financiële prikkel uit de bus. Boeren krijgen een premie van 50 cent per 100 liter als ze dieren minimaal 120 dagen per jaar tenminste 6 uur per dag laten grazen. Bij een gemiddeld melkquotum van 600.000 liter is dat een aardig extraatje van 3000 euro. *FrieslandCampina* financiert de weidepremie uit de winst. Als alle Nederlandse leden-melkveehouders hieraan voldoen, kost dat 45 miljoen euro.

Om de boeren te helpen bij een overgang naar weidegang, heeft *FrieslandCampina* twaalf leerbedrijven opgezet. In Friesland heeft bijvoorbeeld het bedrijf van Kees Broersma en Thea van der Meer in Jistrum die status gekregen. Het echtpaar en medewerker Johan Schoorstra bewijzen dat met 240 weidende koeien prima te boeren valt. De koeien geven met jaarlijks 9200 liter bovengemiddeld veel melk met bovendien bijzonder hoge gehalten vet en eiwit: respectievelijk 4,60 en 3,66 procent. Hoe ze dit bereiken, leggen ze uit op speciale cursusdagen. Donderdag 10 mei staat de eerste gepland.

De kunst is koeien dagelijks smaakvol vers gras voor te schotelen, legt Broersma uit. Hij bereikt dit door regelmatig te maaien en een beetje kunstmest te strooien. De ideale grashoogte is zo'n vijftien centimeter. Dan eten de dieren het meeste en gaat er weinig verloren. Om de koeien gezond en bij slecht weer aan de melk te houden, is het zaak om het rantsoen bij te sturen met twee keer daags maïs of gehakseld natuurhooi. Ook met aardappelvezel heeft Broersma goede ervaringen. 'Het is soms een heel gepuzzel, maar het geeft veel arbeidsvreugde', zegt Broersma.

Leeuwarder Courant 2012-05-08

Trend dalende melkprijs baart boer zorgen

LEEWARDEN - FrieslandCampina was redelijk positief over de melkprijs voor dit jaar. Is dat optimisme realistisch na de zoveelste melkprijsdaling?

Begin maart, bij de presentatie van de jaarcijfers over 2011 met een historisch hoge melkprijs van €38,77 per 100 kilo, sprak topman Cees 't Hart van FrieslandCampina geruststellende woorden. Hij verwachtte de ledenmelkveehouders dit jaar gemiddeld zo'n €34,50 per 100 kilo te kunnen uitkeren.

Angst voor een herhaling van 2009 hoefden de melkveehouders dus niet te hebben. Na een prima 2008 kelderde de melkprijs in dat jaar naar minder dan €27. Veel boeren kwamen hierdoor in financiële problemen.

Toch moest het grootste zuivelconcern van Nederland de voorschotmelkprijs gisteren wederom verlagen. In mei krijgen de boeren €32,75, €1 minder dan in april. Het gemiddelde dit jaar zit nog net boven de beloofde €34,50, maar de trend van de afgelopen maanden belooft weinig goeds.

In december kregen de boeren nog €37,50. In een amper een half jaar is de prijs dus met bijna €5 gedaald. Op jaarbasis scheelt dat een gemiddeld melkveebedrijf met 600.000 kilo melk, €30.000 aan inkomsten. Als dit tempo nog een half jaar aanhoudt, is het dal van 2009 weer een feit.

De huidige prijsval is te wijten aan een toegenomen melkproductie en een afnemende vraag. Buiten Europa wordt beduidend meer melk geproduceerd dan vorig jaar. De vraaguitval speelt vooral bij melkvet. Dat duidt op een afnemende belangstelling voor boter en kaas. Woordvoerder Dick Molleman van het *Productschap Zuivel* constateert dat zuivelhandelaren een afwachtende houding aannemen in de veronderstelling dat de melkprijs nog verder zal dalen.

Ondanks de zorgelijke ontwikkeling, verwacht ook zuivelanalist Klaas Johan Osinga van boerenorganisatie LTO geen herhaling van de melkcrisis in 2009. Hij denkt dat de melkproductie op korte termijn weer zal afnemen. „De grondstoffen voor krachtvoer zijn flink in prijs gestegen. Buiten Europa resulteert dit vaak in een krimp van de veestapel.”

Leeuwarder Courant 2012-05-30

Fonterra en A-ware in kaasfabriek

Campagne voor werving duizend Nederlandse melkveehouders

LEEWARDEN - De Nieuw-Zeelandse zuivelcoöperatie Fonterra en het Nederlandse kaasbedrijf A-ware Food Group bouwen een grote kaas- en weifabriek in ons land. Kosten: €125 miljoen.

De bedoeling is dat A-ware, met de hoofdzetel in Lopik, investeert in de kaasfabriek en Fonterra in de weifabriek. Wei is een restproduct van de kaasproductie.

De definitieve locatie van de zuivelfabrieken is nog niet bekend. De bouw start begin volgend jaar en in 2014 moet de fabrieken operationeel zijn. De kaasfabriek krijgt een capaciteit van zo'n 70.000 ton. Ter illustratie: De grootste kaasfabriek in Europa, die in Workum, krijgt een capaciteit van 110.000 ton.

Voor de kaasproductie heeft A-ware zo'n 700 miljoen liter melk nodig. Dat is zo'n 6 procent van de totale Nederlandse melkproductie. A-ware begint dit najaar een campagne om zo'n duizend melkveehouders los te weken uit andere coöperaties en bedrijven. Voor de melkveehouderij in Nederland is dit een positieve ontwikkeling. Des te meer vragers naar hun melk, des te hoger de melkprijs.

A-ware Food Group is specialist in het rijpen, versnijden, verpakken, opslaan en transporteren van kaasproducten. Deze activiteiten worden onder meer uitgevoerd voor de kaasfabriek van FrieslandCampina in Workum. Het familiebedrijf, in 2010 ontstaan uit een fusie tussen Anker Cheese en Bouter Cheese, heeft een omzet van €1,2 miljard en telt 1600 werknemers. Het is de bedoeling om de huidige werkzaamheden te handhaven.

Welke kazen A-ware zal produceren is nog niet bekend. „Dat hangt van de klantwens af.” A-ware levert nu exclusief aan supermarktketens als Albert Heijn en het Belgische Delhaize. Fonterra gebruikt wei als grondstof voor de productie van hoogwaardige melkeiwit-ingrediënten voor yoghurt drankjes, kaasproducten, sportdrankjes en -repen, gezondheidsvoeding en medicinale producten. Directeur van Fonterra Europe, de in Appelscha opgegroeide Koert Liekelema, is blij met de samenwerking. „We kunnen zodoende beter inspelen op de wereldwijd sterke vraag naar dit soort producten.” Fonterra Europe verplaatste begin vorig jaar zijn Europese hoofdkantoor van Hamburg naar Amsterdam.

Fonterra is met ruim 15 miljard liter melk de grootste melkverwerker ter wereld. De omzet kwam in het boekjaar 2010/2011 uit op €11,7 miljard (FrieslandCampina €9,6 miljard). In Nieuw-Zeeland zijn 10.000 boeren aangesloten bij de coöperatie. Topman is de van Friesland-Campina afkomstige Theo Spierings.

Zuivelreus Fonterra lonkt naar Noorden

VRAAG & ANTWOORD KOERT LIEKELEMA

De Nieuw-Zeelandse zuivelreus Fonterra en kaasbedrijf A-ware bouwen een grote kaas-weifabriek. Koert Liekelema licht als directeur *Fonterra Europe* de stap toe.

Door Aan Dirk van der Meulen

Waarom zoeken jullie als grootste melkverwerker ter wereld deze samenwerking?

„Het heeft voor ons als Nieuw-Zeelandse coöperatie weinig zin om te concurreren met de bestaande Europese kaasproducenten. Het is ons te doen om de wei, een restproduct van de kaasproductie. Ons specialisme is om hier waardevolle eiwitbestanddelen uit te halen. Deze ingrediënten vinden gretig aftrek in baby-, medische- en sportvoeding. Dit zijn voedingssegmenten met een enorme mondiale groeipotentie. Met bestaande kaasfabrikanten konden we geen zaken doen, omdat ze de wei vaak zelf benutten. A-ware zit met de behandeling en verkoop van kaas al sterk in de keten. Ze willen die positie verder versterken met een eigen kaasfabriek. Dat klikte dus meteen.”

Wat is jullie aandeel?

„De totale investering bedraagt zo'n 100 miljoen tot 150 miljoen euro. Wij zullen iets minder dan de helft van het bedrag voor onze rekening nemen.”

Waar komt de fabriek?

„Het mag duidelijk zijn dat we naar het Noorden kijken. Noord-Nederland heeft de ruimte en de melkveehouderij kan er nog groeien. Bovendien is de grondprijs lager en zullen de melkauto's niet in de file staan.”

A-ware wil jaarlijks zo'n 700 miljoen kilo melk van duizend boeren verwerken. Wat als die opzet niet slaagt?

„Ik heb er alle vertrouwen in dat het A-ware lukt om deze melkplas binnen te halen. Ze hebben een goed verhaal, kunnen straks efficiënt produceren en de wei goed aan ons verkopen. Daardoor kunnen ze de boeren een aantrekkelijke melkprijs uitkeren. Mocht het niet lukken, dan is er altijd nog melk voorhanden op de vrije markt. Bovendien zal na het afschaffen van de superheffing in 2015 de melkplas in Nederland stevig groeien.”

Fonterra is groot in Oceanië en Oost-Azië? Wat doet Europa?

„We hebben al een weifabriek in Engeland. Daarnaast hebben we met FrieslandCampina een jointventure voor de productie van farmaceutische lactose, een vulstof voor medicijnen en pillen. Door de komst van de weifabriek zal de omzet ongetwijfeld toenemen.”

DvhN 2012-06-08

ARLA brengt Melkunie terug in het schap

Dagblad van het Noorden 08-06-2012

Denen brengen Melkunie terug in het schap

◀ **Nijkerk** Na tien jaar keert Melkunie terug in de Nederlandse winkelschappen. Eigenaar Arla blaast het zuivelmerk eind augustus nieuw leven in. Het Deense zuivelconcern kreeg Melkunie in 2009 in handen bij de fusie van Friesland Foods en Campina. Die kreeg indertijd de goedkeuring van Brussel op voorwaarde dat het nieuwe FrieslandCampina een deel van zijn dagverse zuivelactiviteiten zou afstoten. Die eis moest voorkomen dat het fusieconcern een te groot aandeel in dit segment van de Nederlandse zuivelmarkt zou krijgen. De Denen kregen ook een licentie voor het voeren van het merk Friesche Vlag. Daarmee heeft het nu vaste voet aan Nederlandse bodem.

LC 2012-06-12

Friesland Campina koopt kaasverpakker IDB-Belgium

LEEWARDER COURANT 12 juni 2012, pag. 2

Friesland Campina koopt kaasverpakker België

AMERSFOORT - Friesland Campina neemt het Belgische kaasverpakkingsbedrijf IDB Belgium over van de Irish Dairy Board.

Het bedrijf realiseerde vorig jaar een omzet van €100 miljoen en heeft in Genk een fabriek met zo'n 160 werknemers en 15 verpakkingslijnen.

IDB Belgium koopt harde en zachte kaas in bij derden. De kaas wordt versneden of geraspt, ver-

pakt en onder eigen merk en huismerk verkocht aan supermarkten en horeca in twaalf landen. Volgens het Nederlandse zuivelconcern past de overname in de ambitie om te groeien in het kaassegment.

De transactie heeft geen gevolgen voor de kaasverpakkingsbedrijven van Friesland Campina in Wolvega (plakken) en Leerdam (stukken), benadrukt woordvoerder Jan-Willen Ter Avest.

Leeuwarder Courant 2012-06-27

Ook MAP R-FC

Nederlandse zuivel staat zijn mannetje LTO melkprijvergelijking 2011

AAN DIRK VAN DER MEULEN

GIETHOORN - Nederlandse melkveehouders mogen dan wel eens mopperen over hun zuivelbedrijf, internationaal gezien staan ze wel hun mannetje.

De twee grootste zuivelbedrijven van Nederland, FrieslandCoberco en kaascoöperatie DOC Kaas in Hoogeveen, konden vorig jaar hun boerenleden een melkprijs uitkeren die tot de top van Europa behoort. Dat blijkt uit de internationale melkprijvergelijking van het *Productschap Zuivel* dat gisteren in Giethoorn gepresenteerd werd. FrieslandCampina staat op plek

drie met een melkprijs van 37,15 cent per kilo en DOC Kaas op plek 4 met 36,86. Ook in 2010 bezetten ze deze posities. Grote concurrent Arla zag het verschil met de Nederlandse zuivelaars oplopen. De Deens-Zweedse coöperatie keerde vorig jaar gemiddeld 35,13 cent uit. Een verklaring is dat Arla actiever is op de zwaar concurrerende West-Europese markt, terwijl FrieslandCampina profiteert van de toenemende zuivelvraag in Azië en Afrika, aldus PZ-onderzoeker Willem Koops.

Traditiegetrouw bovenaan de lijst staat het Finse concern Hameenlinnan met 43,28 cent en het Italiaanse Granarolo met 40,40 cent, dankzij respectievelijk een beschermde marktpositie en exclusieve merkkazen. Traditiegetrouw onderaan bungelen de Britse zuivelbedrijven met een gemiddelde van zo'n 30 cent. De verklaring hiervoor is dat de melkverwerking grotendeels in handen is van de supermarkten. Zuivelcoöperaties die de melk van de boerenleden verwerken tot kaas, boter en toetjes zijn in Engeland veel minder gemeengoed.

Voorzitter Kees Romijn van vakgroep Melkveehouderij van LTO Nederland denkt dat de Nederlandse zuivel zijn vooraanstaande positie kan handhaven als in 2015 de Europese melkquoting wordt afgeschaft. Als de superheffing verleden tijd is, zal de melkproductie flink stijgen. Gezien het internationale karakter van de Nederlandse zuivel, zal het die extra melk makkelijker kunnen afzetten dan Duitse en Franse zuivelaars die het toch vooral van overvolle Europese markt moeten hebben.

Opvallend detail in het onderzoek is dat de Europese melkveehouders de afgelopen vijf jaar gemiddeld een ruim 9 procent hogere melkprijs beurden dan in de periode 2002-2006, ondanks dat ze minder marktbescherming genoten. Weliswaar fluctueerden de melkpreizen meer dan ooit, maar per saldo lagen ze toch hoger dan in de periode met hogere interventiepreizen en meer exportondersteuning.

Boerenorganisatie LTO-Nederland lobbyt in politiek Den Haag voor een financieel buffersysteem om die sterk fluctuerende melkpreizen beter op te kunnen vangen. Nu is het zo dat boeren na een goed zuiveljaar het jaar erop veel belasting betalen, terwijl de melkprijs dan weer laag kan zijn. Romijn hoopt dit systeem binnen te halen als compensatie voor het afschaffen van de goedkope rode diesel in de landbouw.

LC 2012-07-31

Superheffing 2011/12 €16,4 mln. Boete zelfzuivelaars € 0,48 mln.

LEEWARDER COURANT 31 juli 2012, pag. 2

Superheffing voor kaasboeren

ZOETERMEER - Melkveeouders die hun producten zelf op de boerderij verwerken, hebben het melkquotum met ruim €1.700.000 kilo overschreden. Zij compenseren dit met een superheffing van €480.000. De zelfkazende boeren beslaan minder dan 1 procent van het Nederlandse melkquotum. In

mei meldde het Productschap Zuivel dat in het quotumjaar 2011/2012 ruim 59 miljoen kilo melk te veel is geleverd aan zuivelfabrieken. Dit leidt tot een superheffing van €16,4 miljoen. Een jaar eerder bedroeg de superheffing nog €38,7 miljoen. de hoogste heffing is in 2008/2009 betaald: €43,8 miljoen.

Zuivelnoteringen stijgen door schandaal *Fonterra*

AAN DIRK VAN DER MEULEN

LEEUWARDEN - De zuivelnoteringen van het *Productschap Zuivel* lopen weer op door het exportschandaal bij zuivelreus Fonterra in Nieuw-Zeeland.

De prijzen voor de zuivelproducten (boter en melk- en weipoeders) waarvoor het Productschap een notering bijhoudt, stabiliseerden de afgelopen weken enigszins. Op de wekelijkse woensdagnotering vertoonden alle producten een stijging. Volgens woordvoerder Dick Molleman speelt het sentiment rond *Fonterra* zeker een rol. „Handelaren voorzien verder oplopende prijzen, waardoor ze hun voorraden willen versterken.”

Ook de kaasprijs zit stevig in de lift, zo laat de notering in Hannover zien. De prijzen liggen beduidend hoger dan vorig jaar en ook hoger dan het uitstekende zuiveljaar 2011.

Het Nieuw-Zeelandse zuivelconcern kwam twee weken geleden in opspraak nadat een besmetting met een gevaarlijke botulismebacterie was geconstateerd in partijen weiproteïneconcentraat. China en een aantal andere Aziatische landen sloten daarop hun grenzen voor dit product. Rusland en Kazachstan waren zelfs alle zuivel uit Nieuw-Zeeland.

Fonterra maakte woensdag bekend dat de directeur Nieuw-Zeeland, Gary Romano, is opgestapt. Of het vertrek een relatie heeft met de affaire is niet duidelijk. De Nederlandse topman Theo Spierings neemt zijn taken waar tot er een opvolger is gevonden.

Dagblad van het Noorden, 2012-08-21

NMV: ‘Veeboer raakt nog diepe in schulden’.

Melkveehoudersvakbond NMV:

Helpt van melkveehouders kan duur voer al niet meer betalen

Ingen (ANP) Het water staat de Nederlandse melkveehouderij aan de lippen. De helft van de bedrijven zit inmiddels zo krap bij kas dat er geen geld meer is om de voervoorraad voor de komende winter op peil te brengen. Sommige boeren kunnen zelfs geen loonwerkers meer betalen om de snijmaïsoogst binnen te halen.

Dat zegt Hans Geurts, voorzitter van melkveehoudersvakbond NMV. Het geldtekort is volgens de bond momenteel al zo hoog dat de Nederlandse regering een officieel verzoek bij 'Brussel' zou moeten indienen om de zogeheten toeslagrechten vervroegd uit te mogen betalen. Andere Europese landen hebben dat al gedaan.

Steeds meer veehouders kunnen hun rekeningen niet meer betalen doordat de melkprijs stagneert terwijl ondertussen de kosten van diesel en voer de pan uit rijzen. zullen er volgens hem veel melkveehouders structureel dieper in de schulden raken. Veel boeren zitten al aan de limiet van hun krediet bij de bank. Ook veevoerleveranciers merken krijgen hun rekeningen steeds later betaald.

De melkprijs lijkt nu wereldwijd weer op de weg terug, maar het kan nog maanden duren voordat de boeren dat in de portemonnee merken. Voor sommige bedrijven komt dat te laat, waarschuwt Geurts. "Melk levert nu zo'n 30 cent per liter op, minstens 5 cent minder dan vorig jaar", stelt hij.

Volgens Geurts daalt de melkprijs al jaren. "In 2011 was er wel een opleving, maar daar moeten we ons niet te veel bij voorstellen. In de pluimveehouderij worden in goede jaren bijvoorbeeld veel grotere winsten gemaakt."

Met een systeem van flexibele quota zou de melkprijs volgens Geurts beter op vraag en aanbod afgestemd kunnen worden. 'Brussel' schaft echter in 2015 de melkquota in 2015 helemaal af. 'vJaarschijnlijk worden de financiële problemen van de sector dus alleen maar groter.'

Leeuwarder Courant 2012-09-21

Vrees voor te veel optimisme onder boeren

'Waarom draait kaasfabriek 24 uur per dag en trekker maar een paar uur'?

AAN DIRK VAN DER MEULEN

FRANEKER - De bouwhausse in de melkveehouderij kon wel eens duiden op te veel optimisme in de sector.

„Als ik boeren spreek die nieuwbouw plegen en opschalen van honderd naar tweehonderd of meer koeien, dan hou ik mijn hart vast”, zei directeur Lammert Fopma van AB Vakwerk (voorheen AB Fryslân Noord-Holland) donderdag in Franeker. Hij sprak op een symposium in het kader van de Agrarische Dagen.

„Men staat in de startblokken om na de afschaffing van de superheffing in 2015 volop te produceren, maar ik hoop niet dat we ons over tien jaar moeten afvragen: hoe hadden we zo opportunistisch kunnen zijn? Net als voor de crisis al die ondernemers en banken voor wie de bomen tot in de hemel leken te groeien.”

Fopma waarschuwt dat een verdubbeling van het bedrijf een totaal andere bedrijfsvoering vergt. „Wie dat niet goed organiseert, verzuipt in het werk.” Een nadelig gevolg is dat het deze boeren ontbreekt aan tijd om in contact te komen met afnemers.

Dat contact acht Fopma essentieel voor het maatschappelijk draagvlak en om de consument te overtuigen van de kwaliteit van de Nederlandse agrarische producten. „Zelf reclame maken is vele malen effectiever dan Cees 't Hart (topman van FrieslandCampina) ooit kan realiseren.”

De AB-directeur roept boeren ook op meer samen te werken om de kostprijs te drukken.

„Waarom draait jullie kaasfabriek in Workum 24 uur per dag en jullie melkmachine en trekkers maar een paar uren?”

Gedeputeerde Hans Konst (PvdA) is het roerend met de AB-directeur eens dat boeren vaker het contact met de klant moeten zoeken. „Zet de deuren open, laat zien waar de melk vandaag komt. Jullie zijn veel te bescheiden. De Friese boer mag gezien worden. Doe dat dan ook.”

Vestigingsplaats A-ware in Heerenveen

Kaasfabriek brengt Heerenveen 200 banen

VAN ONZE ECONOMIEREDACTIE

HEERENVEEN - De A-ware Food Group heeft Heerenveen uitgekozen als vestigingsplaats van een nieuwe kaasfabriek. De bouw start begin volgend jaar.

Burgemeester Tjeerd van der Zwan is blij met de extra werkgelegenheid die de fabriek zal opleveren. „Een bericht dat je in deze tijd niet dagelijks kunt brengen”, aldus de burgervader. De onderneming biedt tweehonderd directe arbeidsplaatsen. A-ware claimt bovendien vijfhonderd indirecte arbeidsplaatsen te kunnen creëren voor de verpakkingsindustrie en schoonmaak- en onderhoudsbedrijven.

„Als we hier ergens genoeg van hebben, dan is het wel grond”, stelt Van der Zwan. Het zuivelconcern heeft 15 hectare gekocht. Volgens de burgemeester heeft Heerenveen geen concessies met de grondprijs gedaan. Het fabriekscomplex zal direct aan de afrit van het Industrierrein Heerenveen-IFB Tjalleberd verrijzen.

„Belangrijke argumenten voor de keuze waren de beschikbare omvang van het terrein, de bereikbaarheid en de beschikbaarheid van duurzame energie”, legt directielid Klaas de Jong van de A-ware Food Group uit. „Dit alles, in combinatie met de centrale ligging in een gebied met veel melkveebedrijven, heeft uiteindelijk de doorslag gegeven.”

De kaasfabriek kan gebruik maken van aardwarmte. Heerenveen werd verkozen boven Veenendam, Emmen en een vierde niet nader genoemde stad. „Wij verwachten dat het positieve imago van Friesland op het gebied van zuivel onze nationale en internationale klanten aanspreekt”, aldus directeur Jan Anker van A-ware.

De bouw is geraamd op €125 miljoen. A-ware Food Group zet de vestiging samen op met de Nieuw-Zeelandse zuivelcoöperatie Fonterra.

De productie moet eind 2014 starten.

De onderneming wil tussen de 60.000 en 80.000 ton kaas per jaar produceren. Daarvoor is ongeveer 700 miljoen liter melk nodig. De kaasmakers hopen duizend melkveehouders te strikken.

A-ware levert nu exclusief aan supermarktketens als Albert Heijn en het Belgische Delhaize.

Handelshuis wordt kaasproducent

Heerenveen verkozen boven Emmen en Hoogeveen

JAAP HELLINGA

HEERENVEEN - Bij de A-ware Food Group weten ze veel van kaas, maar kaasmaken? De fabriek in Heerenveen is voor het handelshuis een nieuw avontuur.

De locatie van de nieuwe kaasfabriek op bedrijventerrein Heerenveen-IBF Tjalleberd, ten zuiden van de A7 richting Drachten.

Vlak naast het viaduct langs de A7 bij Tjalleberd kocht het Nederlandse kaasbedrijf (omzet €1,2 miljard) samen met de Nieuw-Zeelandse zuivelcoöperatie Fonterra (Omzet €11,7 miljard) 15 hectare grond aan. Daar stampen beide bedrijven voor €125 miljoen een nieuw fabriekscomplex uit de grond.

Momenteel werken zo'n 2100 medewerkers in de achttien pakhuizen verspreid over heel Nederland voor A-ware. Over anderhalf jaar komen daar tussen de 160 en 200 nieuwe collega's bij voor de gezamenlijke vestiging.

De Nieuw-Zeelandse coöperatie gaat wei, een restproduct bij de kaasfabricage, als grondstof gebruiken voor yoghurt drankjes, sportdrankjes, gezondheidsproducten en medicinale producten.

De twee ondernemingen verkozen Heerenveen boven Emmen, Veendam en Hoogeveen. De

Friese sportstad kan zo'n economische impuls goed gebruiken. Het aantal werklozen steeg er de afgelopen twee jaar van 1230 naar 1486- Of de kaasfabriek een aardige werkgever wordt? „Ze krijgen straks een baan in een hypermoderne fabriek”, vertelt 'MVO-officer' (van maatschappelijk verantwoord ondernemen) Corine Croft van A-ware.

'We willen als bedrijf een goede buur zijn'

„We zoeken kaasmakers, poedermakers, kwaliteitsmensen, procesoperators...” „Wat we ons daar bij moeten voorstellen? Ja, dat weet Croft ook nog niet allemaal precies. „We willen als

bedrijf een goede buur zijn”, legt ze uit. „We willen mensen en bedrijven samenbrengen.” A-ware werkt samen met een ROC en biedt personeel MBO-diploma's aan.

Vanaf eind 2014 moet er in Heerenveen jaarlijks tussen de 60.000 en 80.000 ton aan kazen van de band rollen. „Dat is een nieuwe activiteit voor ons”, bekent Croft. „We rijpen kazen, we roken kazen, we versnijden kazen, maar het produceren van kaas hebben we tot nu toe nog nooit gedaan.” A-ware is het fusiekindje van de handelshuizen Anker Cheese en Bouter Cheese.

Om het nieuwe vak goed in de vingers te krijgen, kocht de onderneming bij concurrent FrieslandCampina (omzet €9,6 miljard) Klaas de Jong weg. Deze in Gorredijk geboren zuivelaar begon zijn carrière bij De Takomst in Dronryp.

Eind deze maand ontrolt de A-ware Food Group een campagne om duizend melkveehouders aan zich te binden. Het kenmerkt de zuivelstrijd die losbarst als in 2015 het melkquotum wordt afgeschaft.

Leeuwarder Courant 2012-10-16

Zes productschappen bundelen afdelingen

ZOETERMEER - Zes Productschappen hebben hun samenwerking geïntensiveerd door de afdelingen marktregelingen en medebewind samen te voegen.

Het gaat om de **sectoren zuivel**, vis, tuinbouw, vee en vlees, pluimvee en eieren en akkerbouw. De bewuste afdelingen voeren taken uit die Haagse en Brusselse overheden opleggen aan de sectoren waarvoor de productschappen actief zijn.

Een voorbeeld hiervan is de inning van de superheffing voor melk die melkveehouderijbedrijven boven hun quotum afleveren. De nieuwe gezamenlijke afdeling telt circa honderd medewerkers.

De Productschappen blijven voorlopig wel zelf de zogenaamde autonome taken doen voor de sectoren. Het gaat onder meer om het werven en samenstellen van marktinformatie en het opzetten van projecten die een sector ten goede komen. Het streven is om op termijn deze afdelingen, niet in totaal zo'n vijfhonderd medewerkers, samen te voegen.

Leeuwarder Courant 2012-10-20

NoorderlandMelk levert melk voor speciaalkazen A-Ware

LEEWARDEN - Voor de nieuwe kaasfabriek in Heerenveen gaat A-Ware in zee met NoorderlandMelk. De melk van deze leveranciersvereniging wordt gebruikt voor het maken van speciaal kazen.

NoorderlandMelk telt 160 melkveebedrijven in Noord-Nederland met een gezamenlijke quotum van 140 miljoen kilo melk. Die wordt nu verkocht aan onder meer *Katshaar Zuivel* in Coevorden en *Veco Zuivel* in Zeewolde.

A-Ware wil zo'n 700 miljoen liter melk tot kaas te verwerken. De NoorderlandMelk gaat in de bak voor de duurdere speciaalkazen. „Bij die kazen hoort een goed verhaal van traceerbaarheid en regionale herkomst. Daarom hebben ze voor ons gekozen”, zegt voorzitter Ad van Velde. Hoeveel NoorderlandMelk moet leveren in 2014 als de fabriek in productie gaat, willen beide partijen niet zeggen. Ook over de vergoeding doen ze geen uitlatingen. Wel dat ze in gezamenlijkheid nieuwe leden zullen werven. NoorderlandMelk blijft bestaande klanten bedienen.

De resterende melk voor de gangbare bulkkazen wil A-Ware afnemen van melkveehouders buiten NoordNederland en op de vrije markt. Het is niet de bedoeling om melk af te nemen van de *Dutch Milk Foundation*. Deze stichting beheert 1,2 miljard kilo melk die FrieslandCampina beschikbaar moet stellen. Dit was een eis van Brussel om in te stemmen met de fusie tussen FrieslandFoods en Campina.

LEEWARDER COURANT 10 november 2012, pag. 2

Landbouw hekelt 'Haagse arrogantie'

DEN HAAG — Voorzitter Albert Jan Maat van LTO Nederland hekelt de 'ongekende arrogantie' van het kabinet Rutte-2.

„Ze weten het allemaal zo goed en hoeven niet te praten met de buitenwacht. Nou, ik voorspel dat de zorgpremie niet het laatste dossier is waarop dit kabinet vastloopt”, aldus de boerenvoorman.

Maat legt zich neer bij het besluit de Productschappen op te heffen, maar hij noemt het 'niet handig' om dat midden in een economische crisis te doen. Wat hem steekt is dat het woord

'Landbouw' verdwenen is van de gevel van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. Het heet nu alleen nog Economische Zaken. Het eigen ministerie was onder Rutte 1 al opgeheven.

Maat: „Dom. Ik heb het in het buitenland vaak moeten uitlegen. Men vindt dat vreemd van zo'n agrarische grootmacht. Blijkbaar is landbouw in de ogen van het nieuwe kabinet een economische sector die net zo gewoon is als alle andere.”

Leeuwarder Courant 2012-11-27

Ook in MAP R-FC

Boeren botsen over melkprijs

Van onze economieredactie

BRUSSEL - De demonstratie van melkveehouders in Brussel legt het meningsverschil bloot tussen de vakbonden van melkveehouders en de algemene boerenbonden.

De protesten, die vandaag besloten worden met een herdenking voor boeren die noodgedwongen hun bedrijf moesten beëindigen, zijn georganiseerd door de boerenbonden. Zij willen dat Brussel melkveehouders het recht geeft om het aanbod aan te passen aan de vraag, om zo een hogere melkprijs te realiseren. Door de Europese mededingingsregels is dit nu niet toegestaan. Tot nu toe heeft alleen de Europese fractie van de Groenen zich volledig achter het standpunt geschaard van de protesterende boeren.

De grotere boerenbond LTO Nederland en de Europese boerenorganisatie COPA hebben melkveehouders ontraden om deel te nemen aan de acties. „Wij willen juist af van deze vormen van marktregulering en zijn dan ook blij dat Europa in 2015 de melkquotering afschaft”, verklaart voorzitter Kees Romijn van de vakgroep melkveehouderij van LTO. „Want door al die marktreguleringen kan onze zuivelsector niet groeien en dat benadeelt onze positie op de wereldmarkt enorm.”

De LTO-vakgroep melkveehouderij pleit voor een financieel vangnet van de EU als de melkprijzen onderuit gaan. Volgens de nationale vakbonden voor melkveehouders zijn subsidies niet nodig als boeren het melkaanbod kunnen sturen.

De boeren voeren actie op het moment dat de melkprijs weer een stijgende lijn vertoont. Onlangs verhoogde zuivelreus Friesland Campina de prijs voor een kilo melk met 2,25 cent naar 35 cent. „Maar onze kosten stijgen veel harder. Krachtvoer, kunstmest en brandstof zijn vele procenten in prijs gestegen. Bovendien is de melkprijs lager dan vorig jaar”, zegt actievoerster Sieta van Keimpema uit Nes (B).

Hoofdzetel en kaasopslag A-ware naar Almelo

LEEUWARDER COURANT 15 december 2012, pag. 18

Hoofdzetel en kaasopslag A-ware naar Almere

ALMERE - Kaasconcern A-ware opent een nieuw hoofdkantoor in Almere. Ook verbouwt het bedrijf er een opslaghal tot een kaaspakhuis met verpakkingslijnen. Dit gaat ten koste van de productievestigingen in Zeewolde, Tilburg en Rijen en van het huidige hoofdkantoor in het Utrechtse Lopik. De circa vijfhonderd medewerkers kunnen mee over naar Almere.

A-ware heeft ook een kaasbehandelingsbedrijf in Workum nabij de

kaasfabriek van FrieslandCampina.

Het bedrijf (omzet €1,2 miljard, 1600 medewerkers) maakte medio oktober de komst naar Heerenveen bekend om er ook zelf kaas te maken. Met de bouw van de kaasfabriek, waar werk is voor tweehonderd mensen, wordt begin 2013 begonnen. Bij deze vestiging investeert het Nieuw-Zeelandse Fonterra in een weifabriek. Wei is een restproduct van de kaasproductie.

KOEBOONT

Ledenblad Nederlandse Melkveehouders Vakbond

Standpunt Tweede Kamer productschappen onbegrijpelijk

Onlangs heeft een meerderheid van de Tweede Kamer vóór opheffing van de productschappen gestemd. Hierdoor kan dus ook het Productschap Zuivel (PZ) gaan verdwijnen. Het NMV-bestuur heeft geen begrip voor dit standpunt van de Tweede Kamer.

De NMV vraagt zich af of de Kamerleden wel voldoende op de hoogte zijn van het belang en het functioneren van de verschillende productschappen. De meeste productschappen functioneren naar behoren en hebben brede steun van het bedrijfsleven. Afslanken en moderniseren is prima, maar volledig afschaffen is kortzichtig. De overheid zal een aantal onmisbare taken over moeten nemen, waarbij het de vraag is of zij dit wel beter en goedkoper kan doen.

Het lijkt erop dat alle productschappen moesten verdwijnen vanwege het slechte functioneren van één productschap, namelijk het Productschap Tuinbouw. Dat is het kind met het badwater weggooien.

De NMV is wat betreft het functioneren van het Productschap Zuivel (PZ) in principe tevreden. Het PZ voert haar taken efficiënt uit, zorgt voor een grote kennis- en informatieverspreiding, is van belang voor de internationale handel en maakt onderzoek in het belang van de hele melkveehouderijsector mogelijk. De heffing die melkveehouders daarvoor moeten betalen is naar mening van de NMV redelijk.

Wel is de NMV kritisch over het democratisch gehalte van het PZ. Alle heffingplichtigen zouden in het bestuur vertegenwoordigd moeten zijn, wat nu nog niet het geval is. Op dit moment ligt de zeggenschap volledig bij LTO. Ook leden van de NMV en niet-georganiseerden die-

nen in het bestuur vertegenwoordigd te zijn.

De NMV vreest dat indien het PZ afgeschaft wordt, er veel kennis verloren gaat. Ook zal veel onderzoek in het belang van de hele melkveehouderij niet meer mogelijk zijn, omdat onderzoeken die nu deels door het PZ en deels door het ministerie gefinancierd worden, in de toekomst wegens het ontbreken van co-financiering door het bedrijfsleven (PZ) niet meer uitgevoerd zullen worden. Dit is een zorgwekkende ontwikkeling waarvoor tot nu toe nog geen enkele aandacht is geweest. Taken als de uitvoering van de Europese regelgeving zullen toch uitgevoerd moeten worden, hiervoor zal het ministerie dan weer extra ambtenaren aan moeten trekken, wat haaks staat op het kabinetsbeleid.

De NMV hoopt dat minister Kamp de rug recht houd en de motie naast zich neer legt.

Er zal een uitweg gevonden moeten worden, waarbinnen de productschappen kunnen blijven functioneren.

Productschap Zuivel

Bij deze wens ik iedereen het beste toe voor het komende jaar! Dat 2012 op het bedrijf, maar nog veel belangrijker in huis, met het gezin, familie en vrienden voorspoedig mag verlopen.

Het weer is op dit moment wel even anders dan een jaar geleden. Toen vroer het al bijna een maand en lag er een dik pak sneeuw. Nu de warmste jaarwisseling sinds tijden. Wel mooi voor een keer zo'n witte Kerst, maar het zachte weer dat we nu hebben is toch wel wat makkelijker.

Begin januari is de tijd van de nieuwjaarsrecepties. Nu heb ik daar gelukkig niet veel last van, maar een nieuwjaarsreceptie waar ik de laatste jaren wel naar toe ben geweest, is die van het Productschap Zuivel (PZ). Deze vindt ieder jaar plaats in de mooie en stijlvolle locatie van het Kurhaus in Scheveningen. Bijna iedereen die iets in de zuivelwereld te betekenen heeft, is daar aanwezig. Het geeft de mogelijkheid om met meerdere mensen in een ontspannen setting bij te praten en contacten te leggen die je in een later stadium van pas kunnen komen.

Dit jaar is het om verschillende redenen een bijzondere receptie. Voorzitter Geert Koopstra beëindigt

vanwege zijn leeftijd van 70 jaar het voorzitterschap en deze receptie is dus tevens zijn afscheid. Uiteraard wordt hij zoals gebruikelijk uitgebreid bedankt voor bewezen diensten en krijgen hij en zijn ook aanwezige vrouw een afscheidscadeau.

De andere reden waarom het een bijzondere receptie is, komt uitgebreid ter sprake in zijn afscheidsjaarrede: het zou wel eens de laatste nieuwjaarsreceptie van het PZ kunnen zijn. Onlangs heeft een Kamermeerderheid namelijk gestemd voor afschaffing van de productschappen. Onbegrijpelijk naar mijn mening en zeker ook naar de mening van Geert Koopstra en de andere aanwezigen. Er zijn altijd zaken te verbeteren, maar in het algemeen functioneert het PZ naar behoren met een alleszins redelijke heffing voor de melkveehouders. In de 9 jaar dat Koopstra voorzitter was, is het personeel meer dan gehalveerd en zijn de totale heffingsinkomsten teruggelopen van 33 miljoen naar 13 miljoen euro. Hiermee is het PZ een voorbeeld voor de andere productschappen. Want vanwege problemen en te hoge heffingen bij andere productschappen (vooral bij Productschap Tuinbouw) alle productschappen afschaffen, is het

Productschap Zuivel

kind met het badwater weg gooien. Ik denk echter dat de soep niet zo heet gegeten wordt als hij wordt opgediend. Minister Kamp ziet ook het belang van de productschappen in en de kans bestaat dat hij de motie naast zich neer legt. In dat geval zou de Tweede Kamer zelf een wetsvoorstel in kunnen dienen, maar deze moet dan door zowel de Tweede als de Eerste Kamer goedgekeurd worden.

Er is dus nog een heel traject te gaan en dat geeft ons de gelegenheid om samen met anderen de verantwoordelijke politici te benaderen en te informeren over het belang van de schappen. Hierover is al overleg geweest met de andere agrarische vakbonden en dit is een onderwerp dat we in 2012 al meteen gezamenlijk op kunnen pakken.

Hans Geurts,
voorzitter
NMV

